



نام درس: نظریه ها، الگوهای پرستاری و کاربرد آنها

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱/۵ تئوری، ۰/۵ عملی

تعداد ساعت: ۲۶ + ۱۶

مقطع: کارشناسی ارشد پرستاری داخلی جراحی

دروس پیشنیاز: ندارد

**شرح درس:** حرفه پرستاری، زاینده رویکرد علمی و تولید دانش و نظریه های مرتبط با موضوعات حرفه و بر مبنای دانش تجربی است. نظریه ها و الگوها در واقع همان دانش اختصاصی و ویژه پرستاری هستند که نحوه صحیح کارگیری دانش و مهارت های مراقبتی و درمانی را هدایت و تسهیل می کنند. فراگیران در این درس نحوه به کارگیری نظریه های پرستاری را در مراقبت از مددجویان می آموزند.

**هدف کلی:** آشنایی فراگیران با انواع الگوها و نظریه های پرستاری، خاستگاه و نحوه بکارگیری آنها در عملکرد پرستاری به گونه ای که منجر به رشد تفکر انتقادی فراگیران و انجام مراقبت نظریه محور گردد. دستاورد اصلی این درس معرفی چارچوب های نظریه منسجم و هدفمند به فراگیران جهت بکارگیری در ارائه مراقبت های پرستاری به مددجویان در محیط های مختلف مراقبتی و بازتوانی می باشد.

**اهداف اختصاصی:** در پایان دوره دانشجو قادر خواهد بود:

#### حیطه شناختی

۱. مفهوم نظریه و الگوی پرستاری را بیان کند.
۲. مشخصات اصلی یک نظریه را نام ببرد.
۳. ارتباط الگو و نظریه را شرح دهد.
۴. تاریخچه نظریه و مدلها در پرستاری مبتنی بر نظریه های پرستاری را بیان نماید.
۵. کاربرد فرآیند پرستاری را در قالب نظریه های پرستاری در مراقبت از مددجویان بر اساس رویکردهای استاندارد (تشخیص های پرستاری بین المللی NANDA, NOC, NIC و ارزشیابی) تحلیل نماید.
۶. مفاهیم مهم نظریه فلورانس نایتینگل و نقش پرستار بر اساس این نظریه را تبیین کند.
۷. مدل سازگاری روی، مفاهیم عمده، پیش فرضها و ساختار فرایند پرستاری را توضیح دهد.
۸. مدل پرستاری خودمراقبتی اورم و کاربرد آن را شرح دهد.
۹. مدل سیستم های رفتاری جانسون، عناصر و مفاهیم عمده و استفاده از آن در مراقبت از بیمار را شرح دهد.
۱۰. مدل سیستمی بتی نیومن، سطوح پیشگیری، عناصر و مفاهیم عمده آن را شرح دهد.
۱۱. تئوری واتسون را توضیح داده و ده فاکتور مراقبتی واتسون را لیست نماید و پیش فرضهای عناصر پنداشتی اصلی آن را بیان نماید.
۱۲. تئوری لنینگر و مفاهیم آن را تعریف و کاربرد آن در پرستاری را توضیح دهد.
۱۳. تئوری دستیابی به هدف ایموژن کینگ، پیش فرضها و مفاهیم عمده و کاربرد آن را در پرستاری توضیح دهد.
۱۴. مفهوم انسان واحد راجرز، پیش فرضها و مفاهیم مهم و کاربرد آن را در پرستاری توضیح دهد.
۱۵. نظریه تکاملی پپلاو، مفاهیم، مراحل و کاربرد این نظریه توضیح دهد.

۱۶. مشکلات پرستاری ۲۱ گانه عبدا... را لیست نموده و تعاریف و مفاهیم مهم این نظریه را شرح دهد.

۱۷. اصول، شرایط و نحوه به کار گیری نظریه و مدل‌های پرستاری را توضیح دهد.

### حیطه نگرشی

۱. بکارگیری فرآیند پرستاری را در قالب نظریه های پرستاری در مراقبت از مددجویان بر اساس رویکردهای استاندارد (تشخیص های پرستاری بین المللی NANDA, NOC, NIC و ارزشیابی) لازم بدانند.
۲. داشتن اطلاعات در مورد مدلها و تئوری های پرستاری را ضروری بدانند.
۳. اشتیاق لازم را برای فراگیری مدل‌های کاربردی در بالین پرستاری را نشان دهد.
۴. مشارکت و انگیزه کافی برای بکارگیری تئوری های پرستاری را داشته باشد.

### حیطه مهارتی

۵. انتخاب یک نظریه، بررسی شواهد و نحوه اجرای عملی آن در یکی از عرصه های حرفه ای و گزارش کتبی و شفاهی روند طی شده
  ۶. طراحی برنامه مراقبت بالینی مددجویان در چارچوب الگوهای تدریس شده، مراقبت از مددجویان بستری در بخش های داخلی و جراحی با بهره گیری از مدل های معرفی شده و مبتنی بر شواهد
  ۷. ارائه فرآیند مراقبت از یک مددجو بر اساس یکی از نظریه های تدریس شده، طبق مراحل فرآیند پرستاری معرفی شده توسط نظریه پرداز
  ۸. مرور کلی بر نحوه به کارگیری نظریه های تدریس شده در عملکرد پرستاری و بالین مددجو
- عرصه: بخش های داخلی - جراحی

**فعالیت استاد:** حضور و غیاب - پرسش های حین درس - تکالیف ارجاعی برای دانشجویان در خارج از کلاس - طرح سوالات - امتحان پایان ترم

**شیوه تدریس:** سخنرانی، بحث گروهی، کنفرانس، آموزش مبتنی بر موضوع، پرسش و پاسخ و مطالعه فردی به منظور ارائه تکالیف دانشجویی .  
**الگوی تدریس:** پیش سازمان دهنده، بحث گروهی متمرکز.

**وسایل کمک آموزشی:** کامپیوتر، سامانه مجازی دانشگاه

### فعالیت دانشجو:

- حضور منظم و فعال در کلاس درس و مطالعات کتابخانه‌ای در مورد مطالب ارائه شده
- تبصره: در صورت غیبت غیر موجه دانشجو از شرکت در امتحان پایان ترم محروم و درس حذف خواهد شد. در صورت غیبت موجه بیش از یک جلسه به تناسب جلسات از نمره پایان ترم کسر خواهد شد.
- مشارکت فعال در بحث های گروهی

### تکالیف دانشجو:

- انتخاب یکی از الگوها یا نظریه ها و همکاری با مدرس مربوطه برای ارائه بحث کلاسی
  - انجام پروژه اجرای فرآیند پرستاری در بالین "حداقل دو مورد طرح مراقبتی در قالب الگوهای پرستاری"
- تبصره: هر دانشجو موظف است در ارتباط با مدل انتخاب شده به دلخواه در یکی از بخشهای داخلی -جراحی، فرآیند پرستاری را حداقل در ارتباط با دو بیمار پیاده و همراه با گزارش کار روند اجرا تا روز امتحان پایان ترم به صورت کتبی و شفاهی ارائه نماید.

### نحوه ارزیابی دانشجو:

مشارکت فعال در بحثهای گروهی، ارائه خلاصه مقالات، آزمون های شفاهی و کتبی دوره ای، : ۱۰٪ ( معادل ۲ نمره از ۲۰)  
پروژه عملی: ۳۰٪ ( معادل ۶ نمره از ۲۰)  
امتحان پایان ترم (آزمون پازل و الگوی اداره مشکل بیمار(PMP): ۶۰٪ ( معادل ۱۲ نمره از ۲۰)

توضیحات:

## جدول زمانبندی درس

ردیف	رئوس مطالب
۱	معارفه، ارزشیابی آغازین و تبیین انتظارات، آشنایی با طرح درس و تکالیف مربوطه. دیسیپلین پرستاری را توصیف نماید. مفهوم و انواع آن را توضیح دهد. بعد قلمرو را تعریف کند. علم را تعریف کند. پدیده را شرح دهد. قضیه را تعریف نماید. پیش فرض و فرض را توضیح دهد. مفهوم نظریه و الگوی پرستاری را بیان کند. مشخصات اصلی یک نظریه را نام ببرد. ارتباط الگو و نظریه را شرح دهد. تاریخچه نظریه و مدلها در پرستاری مبتنی بر نظریه های پرستاری را بیان نماید.
۲	تئوری را تعریف نماید. تئوری پرستاری را تعریف نماید. عناصر تئوری را تشریح نماید. انواع تئوری را شرح دهد. کاربرد تئوری را در آموزش، تحقیق و مراقبت پرستاری ذکر کند. پارادایم را تعریف نماید. متاپارادایم را توصیف کند. مدل و مدل پرستاری را تعریف نماید. مدل پنداشتی را تعریف کند. تفاوت مدل پنداشتی و تئوری را بیان نماید. انواع مدل های پنداشتی را توصیف نماید.
۳	کاربرد فرآیند پرستاری را در قالب نظریه های پرستاری، جهت ارائه خدمات پرستاری (بر اساس رویکردهای استاندارد NANDA, NIC, NOC) تحلیل نماید. مفهوم فرآیند پرستاری و مراحل و نحوه اجرای آن را بررسی نماید.
۴	نظریه عمومی سیستم ها را توصیف نماید. کاربرد نظریه عمومی سیستم ها را در مراقبت از مددجویان بیان نماید نظریه نیازهای اساسی بشر را توصیف نماید. کاربرد نظریه نیازهای اساسی بشر را در مراقبت از مددجویان بیان نماید.
۵	نظریه نایتینگل، مفاهیم و اجزای آن را توضیح دهد. فرض های مدل را بیان نماید. متاپارادایم های مدل را شرح دهد. فرمت فرایند پرستاری بر اساس این مدل را توصیف و پیاده نماید.
۶	نظریه روی ، مفاهیم و اجزای آن را توضیح دهد. فرض های مدل را بیان نماید. متاپارادایم های مدل را شرح دهد. فرمت فرایند پرستاری بر اساس این مدل را توصیف و پیاده نماید. نظریه اورم، مفاهیم و اجزای آن را توضیح دهد. فرض های مدل را بیان نماید. متاپارادایم های مدل را شرح دهد. فرمت فرایند پرستاری بر اساس این مدل را توصیف و پیاده نماید.
۷	نظریه جانسون ، مفاهیم و اجزای آن را توضیح دهد. فرض های مدل را بیان نماید. متاپارادایم های مدل را شرح دهد. فرمت فرایند پرستاری بر اساس این مدل را توصیف و پیاده نماید.
۸	مدل سیستمی بتی نیومن، مفاهیم و اجزای آن را توضیح دهد. سطوح مختلف پیشگیری را در این سیستم تحلیل نماید. فرض های مدل را بیان نماید. متاپارادایم های مدل را شرح دهد. فرمت فرایند پرستاری بر اساس این مدل را توصیف و پیاده نماید. قابلیت کاربرد ها و محدودیت های کاربرد آن را تحلیل نماید. تئوری را نقد نماید.
۹	نظریه تکاملی راجرز ، مفاهیم و اجزای آن را توضیح دهد. فرض های مدل راجرز را بیان نماید. متاپارادایم های مدل راجرز را شرح دهد. فرمت فرایند پرستاری بر اساس مدل راجرز را توصیف نماید.
۱۰	تئوری واتسون را توضیح داده و ده فاکتور مراقبتی واتسون را لیست نماید وپیش فرضها ی عناصر پنداشتی اصلی آن را بیان نماید. تئوری فریدمن و مفاهیم آن را تعریف و کاربرد آن در پرستاری را توضیح دهد.
۱۱	تئوری دستیابی به هدف ایموژن کینگ، پیش فرضها و مفاهیم عمده و کاربرد آن را در پرستاری توضیح دهد. مفهوم انسان واحد راجرز، پیش فرض ها و مفاهیم مهم و کاربرد آن را در پرستاری توضیح دهد.
۱۲	نظریه تکاملی پپلاو، مفاهیم، مراحل و کاربرد این نظریه توضیح دهد. مشکلات پرستاری ۲۱ گانه عبدا... را لیست نموده و تعاریف و مفاهیم مهم این نظریه را شرح دهد.
۱۳	ارائه پروژه های عملی دانشجویان

### منابع درسی:

- 1) Meleis, Afaf I. Theoretical Nursing: Development and Progress. Philadelphia: J.B. Lippincott co. ( last ed).
- 2) Alligood Martha Raile, Nursing Theory; Utilization & Application.2010, 4<sup>th</sup>ed, St. Louis: Mosby.
- 3) Alligood Martha Raile, Tomey Ann Marriner Nursing Theorists and Their Work, 2006, 6<sup>th</sup> ed, St. Louis: Mosby/Elsevier.

- 4) Tomy, A & Alligood, M. Nursing Theory (utilization & application). (last ed). Baltimore
- 5) Basavantapa BT. Nursing theories. Jaypee Brothers CO. (last ed).
- 6) McEwen M, Wills E. Theoretical Basis for Nursing. Lippincott Co-Peterson S, Timothy B. Middle range theories: application to nursing research. Lippincott Co, (last ed).
- 7) Carol E. Perspectives on philosophy of science in nursing. Lippincott Co. (last ed).
- 8) Rodgers B. Developing nursing knowledge philosophical tradition and influences. Lippincott Co. (last ed).
- 9) Fawcett J. Analysis & Evaluation of Contemporary Nursing Knowledge: Nursing Models and Theories. (last ed).

#### منابع جهت مطالعه بیشتر:

- عباس زاده، ع؛ روشن زاده، م و محمدی، س. نظریه ها و کاربرد آن در پرستاری. تهران: نشر جامعه نگر، ۱۳۹۳.
- رفیعی فروغ، اصول نظریه پردازی در پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی ایران، چاپ دوم، معماریان ر. کاربرد مفاهیم و نظریه های پرستاری چاپ دوم، تهران: دانشگاه تربیت مدرس مرکز نشر آثار علمی، ۱۳۹۰.
- صلصالی، مهوش، طالقانی، فریبا، بریم نژاد، لیلی. فلسفه، دانش و نظریه های پرستاری، تهران: انتشارات بشری، 1390.
- راجرز، بث، ترجمه یزدان نیک، احمدرضا، سید یا حسین، سمر، توسعه دانش پرستاری تاثیر مکاتب فلسفی، معاونت تحقیقات علوم پزشکی اصفهان، چاپ اول، ۱۳۹۱.
- آذربرزین م. نظریه پردازی در پرستاری و نگاهی به کارهای نظریه پردازان پرستاری. چاپ دوم. نجف آباد: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد. ۱۳۸۸.
- دهقان نیری ناهید، جلالی نیا فاطمه، نظریه پردازی و نظریه های پرستاری، ۱۳۸۴، تهران، انتشارات بشری.
- تبری رسول، تئوریهای پرستاری، ۱۳۸۲، تهران، انتشارات بشری.
- شهسواری اصفهانی س، پیروی ح. نظریه های پرستاری و کاربرد آنها. چاپ دوم. ۱۳۸۹.
- اسد زندی م. تحلیل مفاهیم و نظریه های پرستاری به همراه ارائه مدل قلب سلیم. نشر حیدری، چاپ اول، ۱۳۹۳.
- کلیه کتب و مجلات مرتبط با الگوها و نظریه های پرستاری مطابق با دانش روز منتشره از دانشگاه ها و مراکز علمی معتبر.